

KITAIBELIA	XV. évf. 1–2. szám	pp.: 95–100.	Debrecen (2010) 2011
------------	--------------------	--------------	----------------------

Florisztikai adatok a Dél-Dunántúlról

BÁTORI Zoltán¹ – BOCK Csilla² – ERDŐS László¹

(1) Szegedi Tudományegyetem, Ökológiai Tanszék, H-6726 Szeged, Közép fasor 52.,
zbatory@gmail.com, Erdos.Laszlo@bio.u-szeged.hu

(2) Budapesti Corvinus Egyetem, Növénytan Tanszék és Soroksári Botanikus Kert, 1118 Budapest, Ménesi út 44.
bock.csilla@gmail.com

Bevezetés

A Dél-Dunántúlon végzett vegetációtani kutatásaink során florisztikai adatokat is gyűjtöttünk, amelyek közül az érdekesebbeket közöljük ebben a közleményben. Főként a védett és a ritka fajok előfordulási adataira koncentrálnak. Bár növényföldrajzi értelemben a Dráva-sík már az Alföldhöz tartozik, ebben a közleményben a Dél-Dunántúlhoz soroljuk. A cikkben tárgyalt tájegységek florisztikai ismertsége változó; egyes részek (pl. a Villányi-hegyég) alaposan kutatottak, mások (pl. a Dél-Baranyai dombság) még számos feltáratlan részt tartalmaznak. A dolgozat 24 faj előfordulási adatait tartalmazza. Számos faj esetében az előfordulási adatokon kívül az élőhelyre vonatkozó ismereteket, aktuális és potenciális veszélyeztető tényezőket is közöljük.

Anyag és módszer

A növényrendszertani ismeretek gyors változása miatt a növényfajokat csak a legdurvább rendszertani kategóriákba soroltuk (v.ö: KEVEY – HORVÁT 2000), ezeken belül ábécérendben közöltük az adatokat. Az előfordulási adatokat kistájukhoz rendeltük (KIRÁLY és mtsai 2008), amin belül a településhatárokat is megadtuk. A dűlők megnevezésekor a turistatérképek által használt neveket alkalmaztuk. Az egyes előfordulási helyekhez tartozó CEU-kódok (KIRÁLY – HORVÁTH 2000) szögletes zárójelben szerepelnek. A növényfajok megnevezésénél KIRÁLY (2009) nevezékét használtuk. A kistájuk megnevezésénél az alábbi rövidítéseket alkalmaztuk:

DB: Dél-Baranyai dombság
KBS: Kelet-Belső-Somogy
M: Mecsek

NH: Nyárád-Harkányi sík
NyBS: Nyugat-Belső-Somogy
V: Villányi-hegység

Eredmények

Pteridophyta

Asplenium javorkeanum VIDA

V: Nagyharsány, Fekete-hegy (nyílt sziklagyepben, mindössze egyetlen példány) [0176.1]. A középhegységeken kívül előfordul a Mecsekben és a Villányi-hegységben (VIDA 1963), de a Villányi-hegységben eddig csak a Szársomlyóról (pl. KITAIBEL in HORVÁT 1942b, VÖRÖSS 1966, MOLNÁR és mtsai 1970, DÉNES 1998), a Tenkesről (VISNYA ALADÁR in HORVÁT 1936), a villányi Templom-hegyről (PAPP J. in HORVÁT 1957, SOMLYAY 2000), valamint Villánykövesdről (NAGY 1959) volt ismert.

Dryopteris affinis (LOWE) FRASER-JENK.

NyBS: Ötvöskőnyi, Kőnyi-Bogáti-erdő [9770.1], égerliget és gyertyános-tölgyes enyhén zavart átmeneti zónájában. 2 kifejlett, nagyméretű tő. Cönológiai felvétel: A1: *Alnus glutinosa* 3, *Hedera helix* +, *Quercus cerris* 2; A2: *Acer campestre* +, *Carpinus betulus* 1; B: *Cornus sanguinea* +, *Corylus avellana* 1, *Euonymus europaeus* +, *Frangula alnus*

+ *Fraxinus angustifolia* subsp. *danubialis* 1, *Humulus lupulus* +, *Padus avium* +, *Sambucus nigra* 1; C: *Ajuga reptans* +, *Alliaria petiolata* +, *Asarum europaeum* +, *Athyrium filix-femina* +, *Calamagrostis epigeios* +, *Caltha palustris* +, *Cardamine impatiens* +, *Carex remota* +, *Carex riparia* 1, *Carex sylvatica* +, *Circaea lutetiana* +, *Cornus sanguinea* +, *Crataegus monogyna* +, *Cucubalus baccifer* +, *Dryopteris affinis* +, *Dryopteris carthusiana* +, *Dryopteris dilatata* +, *Dryopteris filix-mas* 1, *Fallopia dumetorum* +, *Fraxinus angustifolia* subsp. *danubialis* +, *Galium aparine* 1, *Geranium robertianum* +, *Geum urbanum* +, *Glechoma hederacea* +, *Hedera helix* +, *Humulus lupulus* 1, *Iris pseudacorus* +, *Knautia drymeia* +, *Lamium maculatum* 3, *Lysimachia nummularia* +, *Prunus spinosa* +, *Ranunculus ficaria* +, *Rubus caesius* 1, *Rubus fruticosus* agg. 1, *Solidago gigantea* 1, *Stellaria holostea* +, *Symphytum tuberosum* +, *Urtica dioica* 3, *Veronica chamaedrys* +, *Veronica hederifolia* agg. +, *Veronica montana* +,

Viola reichenbachiana +. Felvétel készítője: BÁTORI ZOLTÁN; Hely: Ötvöskónyi „Kónyi-Bogáti-erdő”; Idő: 2009. május 11; Kitejttség: DNY, Lejtőszög: 5°; Mintaterület nagysága: 400 m²; A1 szint magassága (m): 20; A1 szint borítása (%): 55; A2 szint magassága (m): 10; A2 szint borítása (%): 6; Cserjeszint magassága (m): 4; Cserjeszint borítása (%): 8; Gyepszint magassága (cm): 90; Gyepszint borítása (%): 85. Egész Somogyban nagyon ritka, a Baláta-tó mellől BORHIDI és JÁRAINÉ-KOMLÓDI (1959) Querceto robori – Carpinetum praeillyricum Soó et Borhidi 1958 asszociációban találta, s *Dryopteris paleacea* néven közölte. SOÓ (1966) szerint a Baláta-tó mellett nem él! Az általunk közölt előforduláson kívül biztos adata csupán Barcsról ismert, ahonnan a szerzők (JUHÁSZ és mtsai 1985) *Dryopteris pseudo-mas* néven említik.

M: Mánfa, Nagy-Mély-völgy [9875.1], Orfű, Szuadó-völgy [9874.4], mindkét helyen szurdokerdőben. Cönológiai felvétel: A1: *Acer pseudoplatanus* 4, *Fagus sylvatica* 2; A2: *Carpinus betulus* 1; B: *Acer platanoides* 1, *Acer pseudoplatanus* 1, *Fagus sylvatica* +, *Fraxinus excelsior* +, *Sambucus nigra* 2, *Staphylea pinnata* 3, *Ulmus glabra* 1; C: *Acer pseudoplatanus* +, *Aconitum vulparia* +, *Aegopodium podagraria* 2, *Alliaria petiolata* +, *Allium ursinum* 4, *Anemone ranunculoides* +, *Arum maculatum* +, *Aruncus dioicus* +, *Asarum europaeum* +, *Asplenium scolopendrium* 1, *Asplenium trichomanes* +, *Athyrium filix-femina* +, *Cardamine bulbifera* +, *Cardamine enneaphyllos* 1, *Cardamine impatiens* +, *Carex pendula* +, *Carex pilosa* +, *Carex remota* +, *Carex sylvatica* +, *Chrysosplenium alternifolium* 1, *Circaea lutetiana* +, *Clematis vitalba* +, *Cornus sanguinea* +, *Corydalis cava* +, *Corylus avellana* +, *Dryopteris filix-mas* +, *Festuca gigantea* +, *Fraxinus excelsior* +, *Galanthus nivalis* 1, *Galeobdolon luteum* s.l. 3, *Geranium phaeum* +, *Hedera helix* 1, *Helleborus odoratus* +, *Hepatica nobilis* +, *Lamium maculatum* +, *Lathyrus vernus* +, *Lunaria rediviva* 1, *Mercurialis perennis* +, *Oxalis acetosella* +, *Paris quadrifolia* +, *Polygonatum multiflorum* +, *Polystichum aculeatum* +, *Polystichum setiferum* +, *Pulmonaria officinalis* +, *Ranunculus ficaria* +, *Ranunculus lanuginosus* +, *Ranunculus repens* +, *Rubus hirtus* agg. 1, *Ruscus hypoglossum* +, *Salvia glutinosa* +, *Silene dioica* +, *Staphylea pinnata* 1, *Stellaria media* +, *Ulmus glabra* +, *Urtica dioica* +, *Veronica montana* +, *Viola reichenbachiana* +. Felvétel készítője: BÁTORI ZOLTÁN; Hely: Orfű, „Szuadó-völgy”; Idő: 2008. augusztus 23, 2009. március 26; Kitejttség: K, Lejtőszög: 45° lejtőoldal, 0° patak völgy; Mintaterület nagysága: 400 m²; A1 szint magassága (m): 30; A1 szint borítása (%): 80; A2 szint magassága (m): 10; A2 szint borítása (%): 5;

Cserjeszint magassága (m): 5; Cserjeszint borítása (%): 45; Gyepszint magassága (cm): 45; Gyepszint borítása (%): 75. A hegységből már korábban jelezték (BÁTORI és mtsai 2006). A sokféle cönológiai preferenciájú faj egyre több előfordulása ismert a Dél-Dunántúlról (vö. CSIKY 2005).

A *Dryopteris affinis* határozási nehézségeivel, részletes hazai elterjedésével és cönológiai preferenciájával már korábban foglalkoztunk (BÁTORI és mtsai 2006, Csiky és mtsai 2008). Ezek a tanulmányok kiemelik, hogy a faj számos helyen degradált erdőállományokban, vagy telepített (főleg tűlevelű) erdőkben fordul elő a Dél-Dunántúlon. A jelen tanulmányban közölt felvételek természetközeli, értékes növényzetű területeken készültek. A fajról néhány cönológiai felvétel BÁTORI és mtsai (2009) mecseki dolinákról szóló munkájában is megjelent.

Dryopteris filix-mas (L.) SCHOTT

NH: Villány, a Márok felé vezető vasútvonal mellett (meredek partfal északi oldalán, fekete bodzás cserjésben) [0176.2]. Csak néhány tő. A Nyárad-Harkányi síkról eddig csak a nagygyárádi Nagy-erdőből volt ismert (KEVEY 2004).

Polystichum aculeatum (L.) ROTH

NH: Villány, a Márok felé vezető vasútvonal mellett (meredek partfal északi oldalán, fekete bodzás cserjésben) [0176.2]. Mindössze hét tő. Ugyanezen vasúti bevágás partfalán az alábbi fajok is megtalálhatók: *Polygonatum multiflorum*, *Primula vulgaris*, *Ranunculus ficaria*, *Stellaria holostea*, *Vinca minor*, *Viola odorata*. A Nyárad-Harkányi-síkon rendkívül ritka, eddigi adatai: Csányoszló (VÖRÖSS 1968), Bűrös (KEVEY 1988).

NyBS: Ötvöskónyi, Kónyi-Bogáti-erdő [9770.1], égerligettel érintkező gyertyános-kocsányos tölgyesben néhány tő. Belső-Somogyban szórványos (v.ö: FARKAS 1999). Ez a montán karakterű faj a terület hűvös és párás mikroklimatikus adottságait jelzi. Egyedeit a gyertyános-kocsányos tölgyesek kivágása veszélyezteti.

Thelypteris palustris SCHOTT.

NyBS: Ötvöskónyi, Kónyi-Bogáti-erdő [9770.1], gyertyános-tölgyesekkel és keményfaligetekkel körülvevett éger- és fűzláp foltokban.

KBS: Nagykorpad, Posta-Serki-dűlő [9770.2], lép- és mocsárrétekekkel körülvevett fűzlápban; Szabás, Kónyi-Bogáti-erdő [9770.1], gyertyános-tölgyesekkel és keményfaligetekkel körülvevett éger- és fűzláp foltokban.

Belső-Somogyban többfelé előfordul (v.ö: FARKAS 1999), de a jelen tanulmányban közölt populációit a környező erdők kitermelése veszélyezteti.

*Dicotyledonopsida**Aster amellus* L.

V: A Somsich-hegyen élt egy populációja (NAGY és VÖRÖSS 1967), amelyre ismételt kutatás ellenére sem sikerült rátalálni, ezért csak a szársomlyói, a fekete-hegyi, a csukmai és az akasztófa-dombi előfordulásával lehet számolni a Villányi-hegységben (v. ö. DÉNES 2000).

Dianthus superbus L.

KBS: Szabás, Hidirét-dűlő [9770.2], kékerperjés réteken és mocsárréteken több 100 tő. Helyi populációnagyságát a terület kezelési módja erősen befolyásolja. A minden évben lekaszált, őshonos füvek és kétszikűek dominálta mocsárrét és láprét foltokban jóval gyakoribb, mint az inváziós fajokkal (elsősorban: *Solidago* spp.) fertőzött, zárt gyeű foltokban. A faj egyedszáma a terület megfelelő helyen és időben végzett kaszálásával jelentősen növelhető lenne.

Dictamnus albus L.

V: Villány, Somsich-hegy [0176.2]. Jelenlegi egyedszáma körülbelül 60 tő. Erről a helyről utoljára NAGY és VÖRÖSS (1967) jelezte előfordulását. A Somsich-hegy a Villányi-hegység keleti szélén található, nagyrészt lösszel fedett, és szőlőművelés alatt áll. A hegy tetején azonban a lösztakaró elvékonyodik, és felszínre bukkannak a mészkösziklák. Itt az eredeti növényzet degradálódott formában egy kis foltban még fennmaradt. A nyomokban még fölismerhető karsztbokorerdő-fragmentum lombkoronaszintjét *Quercus pubescens* és *Fraxinus ornus* alkotja. Az aljnövényzet értékesebb növényfajai az alábbiak: *Helleborus odoratus*, *Lonicera caprifolium*, *Ruscus aculeatus* és *Iris variegata*. A terület helyi védelem alá helyezése az itteni botanikai értékek védelmében folyamatban van.

Helleborus odoratus WALDST. et KIT.

DB: Újpetre, Palkonyai-erdő [0076.3]; Palkonya, Palkonyai-erdő [0076.3]. HORVÁT (1944) jelezte előfordulását Palkonyáról, közelebbi helymegjelölés nélkül. A közeli Villányi-hegységben és a Mecsekben gyakori, a Dél-Baranyai dombságon is több helyen előfordul (v. ö. HORVÁT 1942a).

Hottonia palustris L.

NyBS: Ötvöskónyi, Kónyi-Bogáti-erdő [9770.1], fű- és égerlápban számos tő. Belső-Somogyban nem ritka (v.ö: FARKAS 1999), de a terület populációi jelentős mértékben veszélyeztetettek, mivel az apró lăpfoltok mikroklimatikus viszonyai a környező területek gyertyános-kocsányos tölgyeseinek véghasználatára következtében megváltoznak. Egyes esetekben a lăperdőköt is kitermelik.

Pisum elatius STEVEN

V: A Somsich-hegyről közölte előfordulását NAGY – VÖRÖSS (1967). Ezen a helyen többszöri keresés ellenére sem került elő.

Primula vulgaris HUDS.

DB: Újpetre, Palkonyai-erdő [0076.3]. HORVÁT (1944) jelezte előfordulását Palkonyáról, közelebbi helymegjelölés nélkül. A közeli Villányi-hegységben szórványos, helyenként nagy számban fordul elő (DÉNES 2000).

Pulsatilla nigricans STÖRCK

V: Nagyharsány, Fekete-hegy [0176.1]. Egyetlen példány. A Fekete-hegy déli lejtőjéről ismert volt (HORVÁT 1936, 1975), de meglehetősen ritka (v. ö. DÉNES 1996, 2000).

Ribes nigrum L.

KBS: Szabás, Kónyi-Bogáti-erdő [9770.1], keményfás ligeterdő és fűzláp zombékoló és magassásos (pl. *Carex acutiformis*, *Carex elongata*, *Carex elata*, *Carex riparia*) növényzetében néhány tő (BÁTORI, KEVEY et PINTÉR). Egész Somogyban nagyon ritka, korábban csak a lábodi Rinya mellett égerlápban (LÁJER 1998), valamint a rinyaszentkirályi Pollai-erdőben égerligetben (KEVEY 1995) találták. Annak ellenére, hogy az új állomány természetközeli élőhelyen fordul elő, őshonossága kérdéses. Részletes hazai előfordulásával, termőhelyi és társulástani viszonyaival KIRÁLY és KEVEY (1999) részletesen foglalkozik.

Stellaria holostea L.

V: Villány, Teleki-mandulás [0176.2]. A közelben található a következő növények is: *Geum urbanum*, *Hedera helix*, *Viola odorata* és az alább külön is említendő *Ruscus aculeatus*. Az üde lomberdei faj jelenléte egy idős mandulafasorban a szőlőtelkek közti mezsgyén található fasorok fontos szerepére hívja föl a figyelmet.

Urtica kioviensis ROGOW

NyBS: Ötvöskónyi, Kónyi-Bogáti-erdő [9770.1], fű- és égerlápban számos tő. Belső-Somogyban nem ritka (v.ö: FARKAS 1999), de a faj fennmaradása a területen igen kérdéses, a *Hottonia palustris* esetében leírt tényezők befolyásolják

*Monocotyledonopsida**Allium sphaerocephalon* L.

V: A Somsich-hegyről jelzett populációja (NAGY és VÖRÖSS 1967) többszöri keresés ellenére sem került elő; onnan vélhetően kipsztult.

Allium ursinum L.

DB: Újpetre, Palkonyai-erdő (tömeges) [0076.3]. A Dél-Dunántúlon gyakori, helyenként tömeges (v. ö.

KEVEY 1978). Bár az említett helyről eddig nem jelezte a szakirodalom, KEVEY (ex verb.) ugyanitt már korábban megtalálta.

Carex pendula Huds.

V: Kistótfalu, Kopasz-hát [0175.2]. Északi kitettségű gyertyános-tölgyesben, erdészeti utakon és azok közvetlen közelében. A Villányi-hegységre új.

Carex strigosa HUDS.

NyBS: Ötvöskőnyi, Kőnyi-Bogáti-erdő [9770.1], gyertyános-tölgyesekben futó földutak rézsűjében, néhány tő. Ez az előfordulás jól illeszkedik az általános megfigyelésekhez, amelyek szerint a faj kedveli a taposott, nedves termőhelyeket, így földutak és ösvények mentén is előfordul. KEVEY (2001) összefoglaló cikkében ez az adat még nem szerepel, így közlését kiegyesítenek szánjuk.

Iris graminea L.

NyBS: Ötvöskőnyi, Kőnyi-Bogáti-erdő [9770.1], gyertyános-tölgyes irtásán létesített földút közepén, *Ajuga reptans*, *Dactylis glomerata*, *Prunella vulgaris*, *Trifolium pratense*, *Trifolium repens* és *Vicia tetrasperma* társaságában, 1 virágzó tő. Egész Somogyban nagyon ritka. Korábban: Somogyszob és Kaszópuszta között (BOROS 1924), valamint Rinyaszektírály mellett, a Pollai-erdő területén (KEVEY in FARKAS 1999) találták. A megtalált 1 tő fennmaradása kérdéses, az erdő záródásával valószínűleg el fog tűnni.

Melica altissima L.

NH: Nagynyárád, a vasúti megálló közelében [0077.1], Bóly, a vasútállomáson és annak közelében [0077.3]. A közelben, a nagynyárádi Nagy-erdőben találta KEVEY (2004). Egyéb baranyai előfordulásairól lásd PURGER (2002, 2008) és ERDŐS és mtsai (2010) cikkeit.

Orchis militaris L.

KBS: Szabás, Hidirét-dűlő [9770.2], kékperjés réten 1 tő. A közelében előforduló növények: *Carex flacca*, *Dactylis glomerata*, *Deschampsia caespitosa*, *Helictotrichon pubescens*, *Holcus lanatus*, *Lychnis flos-cuculi*, *Molinia* sp., *Poa pratensis*, *Ranunculus acris*, *Sanguisorba officinalis*. Belső-Somogy középső területein meglehetősen ritka, a Balaton déli részén (KOVÁCS – PRISZTER 1957, LÁJER 2007), a Zselic térségében (KEVEY 1995, NOVACEK 1996, Z. HORVÁTH 2006) és a Dráva mentén (HÉJAS – BORHIDI 1960, LÁJER 2002) gyakoribb.

Ruscus aculeatus L.

DB: Villánykövesd, Fülemlé-erdő [0176.2]. V: Villány, szőlőhegy, szőlőtelkek között húzódo vízmosás mentén (irtott akácos facsoport helyén) és a Teleki-mandulásban [0176.2]. Utóbbi helyen mindössze egyetlen példány. A védett faj előfordulása az intenzíven művelt területen a facsoportok és erdősávok természetvédelmi szerepét hangsúlyozza.

Összefoglalás

Közleményünkben 24, a Dél-Dunántúlon végzett vegetációtani és ökológiai kutatásaink során megtalált taxon előfordulási adatait közöljük, amelyek közül 2 faj országos ritkaság (*Dryopteris affinis*, *Ribes nigrum*), 1 az adott nagytájban ritka (*Polystichum aculeatum*), 2 az adott középtájban ritka (*Iris graminea*, *Orchis militaris*), 1 az adott kistájra új (*Carex pendula*), 4 az adott területen veszélyeztetett (*Hottonia palustris*, *Polystichum aculeatum*, *Thelypteris palustris*, *Urtica kioviensis*). A *Dryopteris affinis* esetében cönológiai felvételeket is készítettünk. Néhány faj adatának közlését a különleges előfordulási viszonyok miatt tartottuk fontosnak (pl. *Ruscus aculeatus*). Ezen kívül 3 fajnak (*Allium sphaerocephalon*, *Aster amellus*, *Pisum elatius*) az adott területről történt kipsztlását is valószínűsítjük.

Köszönetnyilvánítás

A cikk elkészítésében nyújtott segítségéért köszönet illeti Kevey Balázst, Pál Róbertet, Kis-Vörös Szabolcsot, Pintér Andrást és Morschhauser Tamást. Köszönjük a Dél-Dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségnek, hogy engedélyezte a belépést a Villányi-hegység fokozottan védett területeire.

Abstract

Floristical data from South Transdanubia (South Hungary)
Z. BÁTORI – Cs. BOCK – L. ERDŐS

The present study reports floristical data from the area of South Transdanubia and focuses mainly on the rare and protected plant species of Hungary. This study includes data of altogether 24 species. Two of them (*Dryopteris affinis* and *Ribes nigrum*) are rarities in the whole country. Additional data are important from nature conservation point of view, since several species are rare or locally endangered (e.g. *Hottonia palustris*, *Iris graminea*, *Polystichum aculeatum*, and *Urtica kioviensis*).

Irodalom

- BÁTORI Z. – BARÁTH K. – CSIKY J. (2006): A *Dryopteris affinis* (Löwe) Fras.-Jenk. előfordulása a Mecsekben. – *Flora Pannonica* **4**: 3–8.
- BÁTORI Z. – CSIKY J. – ERDŐS L. – MORSCHHAUSER T. – TÖRÖK P. – KÖRMÖCZI L. (2009): Vegetation of the dolines in Mecsek Mountains (South Hungary) in relation to the local plant communities. – *Acta Carsologica* **38**(2–3): 237–252.
- BORHIDI A. – JÁRAI-KOMLÓDI M. (1959): Die Vegetation des Naturschutzgebiets des Baláta-Sees. – *Acta Bot. Acad. Sci. Hung.* **5**: 259–320.
- BOROS Á. (1924): A drávabalparti síkság flórájának alapvonásai, különös tekintettel a lápokra. Magyar láptanulmányok II. – *Magyar Botanikai Lapok* **23**: 1–56.
- CSIKY J. (2005): Adatok Magyarország flórájához és vegetációjához I. – *Kitaibelia* **10**: 138–153.
- CSIKY J. – BARÁTH K. – BÁTORI Z. – BODONCZI L. – MESTERHÁZY A. – LENGYEL A. – OLÁH E. – PFEIFFER N. (2008): A *Dryopteris affinis* s.l. hazai elterjedéséről és élőhelyi preferenciájáról. – *Kitaibelia* **13** (1): 155.
- DÉNES A. (1996): Adatok a Villányi-hegység flórájához. – *A Janus Pannonius Múz. Évk.* **40**: 5–8.
- DÉNES A. (1998): A Villányi-hegység Chrysopogono-Festucion dalmaticae társulásai. – In: CSONTOS P. (ed.) Sziklagyepek szünbotanikai kutatása. – Scientia Kiadó, Budapest, pp.: 57–76.
- DÉNES A. (2000): A Villányi-hegység flóra- és vegetációkutatásának története, eredményeinek összefoglalása, különös tekintettel a védett és ritka fajok előfordulására. – *Dunántúli Dolgozatok Természettudományi Sorozat* **10**: 47–77.
- ERDŐS L. – PÁL R. – KOVÁCS GY. – TÓTH V. – DÉNES A. (2010): Adatok a Villányi-hegység flórájának ismeretéhez. – *Bot. Közlem. (közlésre elfogadva)*
- FARKAS S. (ed.) (1999): Magyarország védett növényei. – Mezőgazda Kiadó, Budapest, 416 pp.
- HÉJJAS I. – BORHIDI A. (1960): Csurgó és környéke flórája. – *Bot. Közlem.* **48**(3–4): 245–256.
- HORVÁT A. O. (1936): Analysis florae comitatus Baranya. Ex flora Baranyaënsi 2. – *A Pécsi Városi Múzeum Kiadványai* **4**: 3–20.
- HORVÁT A. O. (1942a): A Mecsekhegység és déli síkjának növényzete. – *A Ciszterci Rend kiadása, Pécs*, 160 pp.
- HORVÁT A. O. (1942b): Képek a Mecsek növényéletéből. – *A Ciszterci Rend kiadása, Pécs*, 104 pp.
- HORVÁT A. O. (1944): Pótlások a Mecsekhegység és környékének flórájához II. – *Bot. Közlem.* **41**: 149–151.
- HORVÁT A. O. (1957): Pótlatok a Mecsek hegység és környékének flórájához. – *A Janus Pannonius Múz. Évk.* **2**: 163–180.
- HORVÁT A. O. (1975): Pótlások és kiegészítések „A Mecsek-hegység és déli síkjának növényzete” ismeretéhez I. (1942–1971). – *A Janus Pannonius Múz. Évk.* **17–18**: 15–32.
- JUHÁSZ M. – SZERDAHELYI T. – SZOLLÁT GY. (1985): Újabb adatok a Barcsi tájvédelmi körzet flórájához. – *Dunántúli Dolgozatok* **5**: 35–50.
- KEVEY B. (1978): Az *Allium ursinum* L. magyarországi elterjedése. – *Bot. Közlem.* **65**: 165–175.
- KEVEY B. (1988): Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez IV. – *Bot. Közlem.* **74–75**(1–2): 93–100.
- KEVEY B. (1995): Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez VII. – *Bot. Közlem.* **82**(1–2): 45–53.
- KEVEY B. (2001): A *Carex strigosa* Huds. elterjedése Magyarországon. – *Kitaibelia* **6**(2): 37–44.
- KEVEY B. (2004): Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez IX. – *Bot. Közlem.* **91**(1–2): 13–23.
- KEVEY B. – HORVÁT A. O. (2000): Pótlások és kiegészítések „A Mecsek-hegység és déli síkjának növényzete” ismeretéhez (1972–2000). – *Folia Comloensis* **9**: 5–70.
- KIRÁLY G. – KEVEY B. (1999): Fekete ribiszke – *Ribes nigrum* L. In: BARTHA D. – BÖLÖNI J. – KIRÁLY G. (eds.): Magyarország ritka fa- és cserjefajai I. – *Tilia* **7**: 154–162.
- KIRÁLY G. (szerk.) (2009): Új magyar fűvészkönyv. Magyarország hajtásos növényei. Határozókulcsok. – Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság, Jószaftó, 616 pp.
- KIRÁLY G. – HORVÁTH F. (2000): Magyarország flórájának térképezése: lehetőségek a térképezés hálórendszerének megválasztására. – *Kitaibelia* **5**(2): 357–368.
- KIRÁLY G. – MOLNÁR ZS. – BÖLÖNI J. – CSIKY J. – VOJTKÓ A. (szerk.) (2008): Magyarország földrajzi kistájainak növényzete. – MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézete, Vácrátót, 248 pp.
- KOVÁCS M. – PRISZTER SZ. (1957): Kiegészítések és adatok „A magyar növényvilág kézikönyvé”-hez. – *Bot. Közlem.* **47**: 87–93.
- LÁJER K. (1998): Az *Aldrovanda vesiculosa* L. újabb előfordulása és egyéb adatok Magyarország flórájának ismeretéhez. – *Kitaibelia* **3**(2): 263–274.
- LÁJER K. (2002): Florisztikai és cönológiai vizsgálatok a somogyi Dráva-völgy rétjein. – *Kitaibelia* **7**(2): 187–205.

- LÁJER K. (2007): A Nagyberek flórájának és lápi-mocsári vegetációjának alapvonásai. – *Natura Somogyiensis* **10**: 73–93.
- MOLNÁR P. – VÁRKONYI T. – VÖRÖSS L. ZS. (1970): A levegőszennyeződés hatása a Szársomlyó növényzetére. – In: KACSKOVICS M. (ed.) *Tanulmányok* 3. – MTE SZ Baranya megyei Szervezete, Pécs, pp.: 17–29.
- NAGY I. (1959): Adatok Villány és környéke flórájához. – *Bot. Közlem.* **48**(1–2):100.
- NAGY I. – VÖRÖSS L. ZS. (1967): A Villányi Somsich-hegy növényzete. – *A Pécsi Tanárképző Főiskola Tud. Közlem.* 1967: 3–15.
- NOVACSEK P. (1996): Adatok Somogy flórájához. – *Somogyi Múzeumok Közleményei* **12**: 257–261.
- PURGER D. (2002): Adatok a Baranyai-, Geresdi- és Szekszárdi-dombság flórájához. – In: SALAMON-ALBERT É. (ed.) *Magyar botanikai kutatások az ezredfordulón.* – Pécsi Tudományegyetem, Növényzeti Tanszék, Pécs, pp.: 283–296.
- PURGER D. (2008): Adatok a Baranyai-dombság flórájához. – *Kitaibelia* **13**(1): 17–28.
- SIMON T. (1964): Entdeckung und Zönologie der *Festuca dalmatica* (Hack.) Richt. in Ungarn und ihr statistischer Vergleich mit ssp. *pseudodalmatica* (KRAJ.) SOÓ. – *Ann. Univ. Budapest, s. Biol.* **7**: 143–156.
- SOMLYAY L. (2000): Adatok a Villányi-hegység és környéke flórájához, különös tekintettel a gyomokra. – *Dunántúli Dolgozatok Természettudományi Sorozat* **10**: 79–88.
- SOÓ R. (1966): A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve II. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 655 pp.
- VIDA G. (1963): A new *Asplenium* (Sectio Ceterach) species and the problem of the origin of *Phyllitis hybrida* (Milde) C. Christ. – *Acta Bot. Hung.* **9**: 197–215.
- VÖRÖSS L. ZS. (1966): A *Ranunculus psilostachys* Griseb. társulási viszonyai. – *Bot. Közlem.* **53**(3): 165–170.
- VÖRÖSS L. ZS. (1968): Domb- és hegyvidéki növények a Dráva-síkon és más florisztikai adatok. – *Bot. Közlem.* **55**: 185–186.
- Z. HORVÁTH J. (2006): Adatok somogyi tájak flórájához. – *Somogyi Múzeumok Közleményei* **17**: 57–68.